

Kokousmuistio

VN/26323/2023

29.04.2024

Parlamentaarinen työryhmä valmistelemaan vaalialuemalli eduskuntavaalien suhteellisuuden parantamiseksi

Aika 22.04.2024 klo 14:00-16:00

Paikka Kokoushuone Aleksanteri, Kirkkokatu 12, Helsinki

Osallistujat

Kristiina Kokko (pj)
Antti Siika-Aho
Fredrik Guseff
Harri Vuorenpää
Juuso Aromaa (Anna Mäkipään sijaan)
Mikko Rekimies
Anna Moring
Mikkel Näkkäläjärvi
Arto Jääskeläinen
Juha Ylisalo (Elina Kestilä-Kekkonen sijaan)
Tuomas Rekola (siht)
Oula-Antti Labba (siht)
Marika Lumiharju (siht)

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Asialista

1 Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen 14.16.

2 Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Työryhmän jäsenet tarkistivat edellisen kokouksen muistion. Muistio hyväksyttiin.

3 Vaalialueeseen liittyviä kysymyksiä

Työryhmä jatkoi keskustelua vaaliliitoista ja mallista jolla paikat jaetaan vaalipiireihin ja vaalialueiden määräytymisestä. Työryhmän sihteeri Tuomas Rekola alusti keskustelua (liitteet 2 ja 3).

Puheenjohtaja tiedusteli vaalipiirikohtaisista vaaliliitoista. Vaalipiirikohtaiset vaaliliitot olisivat epätarkoituksenmukaisia, sillä vaalialueella on laskettava ehdokasasettajien koko vaalialueella saama kannatus. Puheenjohtaja toivoi, että vaaliliittojen mahdollisuutta selvitetään edelleen, sillä puolueille voi olla hankalaa saada molemmille vaalipiireille vaaliliittoja.

Keskusteltiin vaalialueiden määräytymisestä. Harri Vuorenpää tiedusteli kuinka paljon hankalampaa uuden mekanismin luominen olisi pistemäisen sijaan. Sihteeri Tuomas Rekola kertoi, että mekanismi olisi kokonaan uudenlainen järjestelmä. Pistemäisessä, kertaluontoisessa säätelyssä taas määrättäisiin, että tietyt vaalipiirit yhdistyvät. Päätettiin ettei uudenlaisen mekanismin suunnittelua aloiteta. Sen sijaan kannatettiin pistemäistä säätelyä, johon sisältyisi jonkinlainen laukaisumekanismi, joka määrittelee, milloin vaalialuemallia joihinkin vaalipiireihin alettaisiin valmistella.

Mikko Rekimies huomautti, että Lapin tilanne on ongelma, sillä demokraattinen edustavuus ei toteudu kyseisellä alueella. Tilastojen perusteella näyttää siltä, että tilanne ei tule paranemaan lähitulevaisuudessa. Tilanteen ratkaisemiseksi tulee käydä nyt keskustelua ja etsiä ratkaisuja.

Sihteeri Tuomas Rekola esitteli muistion, jossa esiteltiin esimerkkilaskelmia edustajapaikkojen jakamisesta eri vaalipiireihin (liite 4). Työryhmän jäsenet perehtyvät eri tuloslaskentamenetelmiin ja keskustelua jatketaan seuraavassa kokouksessa.

4 Kansainvälinen vertailu vaalialuejärjestelmästä

Työryhmän asiantuntijajäsen dosentti Juha Ylisalo alusti keskustelua kansainvälisistä vaalialuejärjestelmistä. Hän kertoi Pohjoismaiden ja Viron järjestelmistä. Kansainvälisesti vertailtuna nyt käsiteltävänä olevia vaalialuemalleja ei tahdo löytyä muualta. Vertailua vaikeuttaa Suomen avoin listavaali, joka eroaa monien muiden maiden käyttämistä suljetun listan vaaleista. Ylisalolla ei ole tiedossa maata, jossa vaalialueen tasausta tehtäisiin vain osassa maata. Useimmissa järjestelmissä, jossa tasausta tehdään, äänestysaktiivisuus on merkittävässä roolissa, sillä se vaikuttaa suoraan siihen, kuinka monta edustajaa vaalipiiri saa.

Puheenjohtaja kysyi onko muissa maissa olemassa mallia, jota työryhmän kannattaisi tarkastella syvemmin. Ylisalo kertoi, että Tanskassa ja Itävallassa on käytössä kolmitasoinen laskentajärjestelmä. Näiden järjestelmien tarkastelulla voisi saada tietoa alueellisen ja vaalipiirin välisestä suhteesta. Työryhmän sihteeristö selvittää kansainvälisen vertailun teettämistä.

5 Muut asiat

Keskusteltiin Kouvolan kaupungin ilmoituksesta olla pystyttämättä vaalimainostelineitä europarlamenttivaaleissa. Kunnalla ei ole lakisäätöistä velvollisuutta pystyttää telineitä. Keskusteltiin telineiden tarjoamasta yhdenvertaisesta tilasta, jossa monet voivat tutustua ehdokkaisiin. Esille nousi, että vaalimainoksia voidaan päätöksen seurauksena kiinnittää hallitsemattomasti paikkoihin, jossa ne voivat muodostaa näköesteitä. Kouvolan päätös suurena kaupunkina voi johtaa vaalimainostelineiden vähentämiseen myös pienemmissä paikkakunnissa. Päätettiin pyytää Kouvolan kaupungin edustajaa kuultavaksi ja keskustelemaan päätöksestä seuraavaan eräiden asioiden parlamentaariseen työryhmän 6.5.2024 järjestettävään kokoukseen.

6 Seuraavan kokouksen ajankohdasta sopiminen ja kokouksen päättäminen

Seuraavan kokouksen ajankohdan sopii puheenjohtaja sihteeristön kanssa.

Puheenjohtaja päätti kokouksen ajassa 15.27.